

INFORMACIJA O ODREĐIVANJU „MONTENEGRO BONUS D.O.O.“ ZA UČEŠĆE U OSNIVANJU REGIONALNE KOMPANIJE „JONSKO-JADRANSKI PLINOVOD d.o.o.“

U svim strateškim dokumentima Crne Gore, kao što su Nacionalni energetske klimatski plan i Strategija razvoja energetike Crne Gore do 2030. godine (koju je Vlada CG usvojila 2014. g.) prirodni gas je prepoznat kao važan izvor energije u skladu sa naporima Crne Gore da diversifikuje svoje energetske izvore i koristi ga kao supstituciju za druge oblike energije. U Strategiji su razmatrani mogući scenariji snabdijevanja Crne Gore gasom i zaključeno da je najrealnije da se Crna Gora snabdijeva gasom preko Jonsko – jadranskog gasovoda, čime bi se omogućila i valorizacija potencijalnih gasnih rezervi iz jadranskog podmorja.

Jonsko – jadranski gasovod (IAP Ioanian – Adriatic Pipeline) predstavlja integralni dio Trans – jadranskog gasovoda (TAP Trans – Adriatic Pipeline). Implementacija cjelokupnog projekta omogućava otvaranje novog energetskog koridora za region Jugoistočne Evrope u okviru Južnog gasnog koridora, sa ciljem uspostavljanja novog pravca snabdijevanja prirodnim gasom sa Bliskog istoka i Kaspijskog regiona. Projektom IAP planirano je da se gasovodom poveže albanski grad Fiera i hrvatski grad Split, prolazeći pri tome kroz teritorije Crne Gore. Cjevovod je planiran kao dvosmjerni, sa ukupnom dužinom gasovoda od oko 511 km, pri čemu je dionica kroz CG duga oko 96 km, od čega oko 37 km cjevovoda bi bilo postavljeno pod morem (offshore). Ukupan kapacitet od 5 milijardi m³/godišnje treba da omogući snabdijevanje prirodnim gasom Albanije (1 milijarda m³), Crne Gore (0,5 milijardi m³), juga Bosne i Hercegovine (1 milijarda m³) i Hrvatske i dalje do centralne Evrope (2,5 milijarde m³).

25. septembra 2007. godine u Zagrebu, Ministarstva Hrvatske, Albanije i Crne Gore nadležna za oblast energetike pokrenula su inicijativu za izgradnju IAP-a potpisivanjem Ministarske deklaracije. Naknadno se ovoj inicijativi pridružila BiH i potpisala Ministarsku deklaraciju o IAP-u 11. decembra 2008. godine. Pored toga, Vlada CG je potpisala i niz drugih deklaracija u cilju realizacije IAP projekta, i to:

- U maju 2011. godine, Ministarstvo ekonomije je sa kompanijom TAP AG potpisalo *Memorandum o razumijevanju i saradnji, kao podršku realizaciji TAP-IAP projekta;*
- U maju 2013. godine, potpisan je sa Albanijom, Hrvatskom i Bosnom i Hercegovinom *Memorandum o razumijevanju za podršku i saradnju u realizaciji Trans - jadranskog i Jonsko – jadranskog gasovoda;*
- U decembru 2013. godine u Bakuu, u Azerbejdžanu, potpisan je *Memorandum o razumijevanju između Azerbejdžana, Albanije, Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Crne Gore, o saradnji na projektu izgradnje Južnog gasnog koridora u jugoistočnoj Evropi.*
- U avgustu 2016. godine, u Dubrovniku potpisan je *Memorandum o razumijevanju i saradnji između Ministarstva energetike i industrije Republike Albanije, Ministarstva vanjskih poslova i ekonomije Bosne i Hercegovine, Ministarstva ekonomije Hrvatske i Ministarstva ekonomije Crne Gore u implementaciji Jadransko jonskog gasovoda.*

Vlada Crne Gore je odredila „Montenegro Bonus d.o.o.“ za operatora prenosnog sistema gasa 8. oktobra 2013. godine, na osnovu člana 17 Uredbe o Vladi Crne Gore („Službeni list CG“ 80/08), a u vezi sa članom 193 Zakona o energetici („Službeni list CG“ 28/10 i 6/13).

U maju 2016. godine, osnovana je *Jedinica za upravljanje projektom IAP (Project Management Unit for IAP - PMU)*, sa ciljem koordinacije međunarodnih aktivnosti partnera na projektu IAP. PMU se sastoji od po jednog predstavnika državnog organa nadležnog za

energetiku i po jednog predstavnika operatora prenosnog sistema prirodnog gasa (TSO) iz sve 4 zemlje potpisnice Memoranduma o razumijevanju i saradnji na implementaciji projekta IAP – Albanije, Crne Gore, Bosne i Hercegovine i Hrvatske. Status posmatrača u PMU, bez prava glasa, dobili su azerbejdžanska kompanija SOCAR i Sekretarijat Energetske zajednice. Ministarstvo ekonomije Crne Gore je zaduženo da obavlja poslove stalnog Sekretarijata PMU.

Na marginama četvrtog Ministarskog sastanka Savjetodavnog vijeća Južnog gasnog koridora 15. februara 2018. godine u Bakuu, predstavnici operatora prenosnih sistema gasa Crne Gore, Hrvatske i Albanije potpisali su *Pismo namjere o osnivanju Projektne kompanije Jonsko – jadranski gasovod*, a koje je prethodno usaglašeno na sastanku Jedinice za upravljanje Projektom (PMU), održanom u prostorijama SOCAR-a u Bakuu. Nakon toga, hrvatska kompanija Plinacro d.o.o. dostavila je kompanijama-potpisnicama Pisma namjere i predlog statuta IAP društva, radi davanja saglasnosti.

Cijeneći gore navedeno neophodno je utvrditi mogućnosti za nastavak realizacije osnivanja projektne kompanije Jonsko-jadranskog plinovoda, u formi društva sa ograničenom odgovornošću. Pomenutu kompaniju bi osnovale preduzeća u državnom vlasništvu zemalja učesnica u IAP projektu: Plinacro iz Hrvatske, Albgaz iz Albanije, Montenegro Bonus iz Crne Gore, BH Gas iz Bosne i Hercegovine, sa podjednakim udjelom u firmi, i sjedištem u Splitu. Kompanija bi obavljala poslova vezano za pripremu izgradnje gasovoda koji će prolaziti teritorijom Republike Hrvatske, Crne Gore i Albanije, promovisanja i sprovođenja aktivnosti od opšteg interesa za ugovornice projekta, kao što su: komunikacija sa EU organima (DG Energy, Energy Community Secretariat, ACER, ENTSOG, DG NEAR, itd), učestvovanje u radnim grupama nadležnih organa, saradnja sa internacionalnim tijelima, kompanijama, finansijskim institucijama i potencijalnim investitorima, i po potrebi obezbjeđivanje projektne dokumentacije i ostalih potrebnih istraživanja.

Očekuje se odluka Crne Gore o participaciji u pomenitoj kompaniji, dok su se ostale tri učesnice u svemu saglasne i spremne za potpisivanje Ugovora. Pri tome, svaka članica projekta zadržava pravo samostalnog obavljanja poslova pripreme, izgradnje i upravljanja gasovodom koji se odnose na dionicu Projekta koja se nalazi na teritoriji države u kojoj članica ima sjedište. Osnivački kapital Društva iznosi 80.000,00 € i sastoji se od 4 poslovna udjela. Montenegro Bonus, kao i ostale članice, preuzima poslovni udio nominalne vrijednosti 20.000,00 €, što predstavlja 25% osnivačkog kapitala Društva.

Projekat IAP nalazi se na listama projekata od zajedničkog interesa između ugovornih strana Energetske zajednice i država članica Evropske unije, koje su od strane Savjeta ministara Energetske zajednice usvojene 2016, 2018. i 2020. godine. Pored toga, Projekat IAP nalazi se i na Jedinstvenoj listi prioriternih infrastrukturnih projekata (Single Project Pipeline).